

מָאָה פִּיסִים / נוֹרִית זְרַחִי

רְאִיתִי בַחֲנוּת חֲלָצָה
עַם פִּיסִים מְשֹׁמָל וּמִימִין.
אֲמַרְתִּי לְאִמָּא: - כְּזֹאת אֲנִי רוֹצֶה!
אֵת לֹא רוֹאָה - הִיא אֲמָרָה -
שְׂזוֹ חֲלָצַת בָּנִים?

אָבֵל אֲנִי רוֹצֶה אוֹתָהּ, - אֲמַרְתִּי.
יֵשׁ לָהּ שְׁנַיִם-עֶשְׂרֵי פִיסִים, סִפְרָתִי.
פִתְקָאוֹת וְנוֹצוֹת וּבוֹלִים בְּלִי סוּף
בְּפִיסִים הָאֵלֶּה אוֹכֵל לְאֶסֶף.

שְׁטִיּוֹת, בְּתִי, - צָחֻקָה לִי אִמָּא -
אֵין פֶּה מַה לְהִתְעַצֵּב,ן,
בֵּת זוֹ בֵּת
וְכֵן זֶה בֵּן.

אָבֵל שְׁאֵהֶיָה גְדוֹלָה גְדוֹלָה
חֲלָצָה אֲתָפֵר לִי וּמְכַנְסִים.
וּמִן הָרֹאשׁ וְעַד כַּף רִגְלֵי
יְהִיו לִי אֵז מָאָה פִיסִים.

וּמָה לֹא יְהִיָה לִי שֵׁם?
כָּל אוֹצְרוֹתֵי הַכִּי כְּמוֹסִים
לְכוּ אֵתִי עִמָּךְ עִמָּךְ
שְׁמוֹרִים בְּתוֹךְ מָאָה פִיסִים.

אֲנִי אוֹהֵב גְּרוֹטָאוֹת / מִיֶּרֶה מֵאִיר

אֲנִי אוֹהֵב מְאֹד
לְאֶסֶף גְּרוֹטָאוֹת.
יֵשׁ לִי כִּיס
וְלְכִיס
אֵת הַפֶּל אֲנִי מְכַנֵּס.

בוֹא תִרְאֶה - לֹא תֵאֱמִין
כְּפִתוּרִים שֵׁם מְכַל מִין:
מִנְחָשׁוֹת וּמְכַסֵּף
וּמְפֹלְסֵטִיק וּמְעַצֵּם,
וְגַם גְּלוֹת יֵשׁ תִּרְיֶסֶר
וְגַם מְסַמְרִים מְסַפֵּר
וְחוֹט תִּיל מִיְחָד
שֶׁקְבֵלְתִי מְעַנֵּת.

וְגַם סְפָרִיּוֹת שֶׁל דְּבֶשׁ
- קְצַת דְּבִיקוֹת, אֵף לֹא מִמֶּשׁ -
אִם אֲתֵן אוֹתָן לְגִיָּא
הוּא יִתֵּן לִי בְּוֹדָאֵי
גִיר לְבָן וְגַם פִּנְקֵס
אוֹ נוֹצָה שֶׁל הַטְּוִס.
בוֹא תִרְאֶה - יֵשׁ לִי כִּיס
וְלְכִיס
הַפֶּל אֲכַנֵּס.

וְעוֹד יֵשׁ לִי מְשֻׁרוֹקִית
אֲרָנָב עִם אֵזֶן עֲנָקִית
וְשַׁעוֹן שֶׁפֶעַם הֵלֶף
וְצִדְפִים יְפִים כָּל כָּף.

יֵשׁ לִי עוֹד הֶרְבֵּה יוֹתֵר
רַק נִמְאָס לִי לְסַפֵּר.
אִם תִּבּוֹא לָךְ אֲרָאָה
אֵת הַכִּיס
שֶׁאֲלִיו
אֵת הַפֶּל אֲנִי מְכַנֵּס.

הַמְחַבּוֹא שְׁלִי / יְהוֹנָתָן גֶּפֶן

אִם יֵשׁ לִי מְשֹׁהוּ
שֶׁהוּא בְּאֵמַת יָקָר,
אֲנִי תִכְףּ מְחַבֵּיא אוֹתוֹ
מִתַּחַת לְכַר.

גְּלָה נוֹצָצָת,
צְדָפִים אוֹ נוֹצָה,
מִתַּחַת לְכַר
שֶׁאִישׁ לֹא יִמָּצֵא!

(רַק אֲתָמוּל,
כְּשֶׁלֹּא רָאוּ,
שְׁמִתִּי שֵׁם מְסֻטִיק
שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ.)

עֲפָרוֹן וּמְסָרֵק,
תְּמוּנָה שֶׁל טְלָה,
בְּקִבוּק חֲצִי רִיק
וְחֲצִי מְלֵא.

תְּפוּחַ אֲדָמָה,
מָה שֶׁיֵּשׁ בְּפִיסִים,
לֹא תִשׁוּב מָה,
הַעֲקֵר לְשִׁים.

יּוֹם אֲחָד,
אֵת הַפֶּר אֲסִיר,
אֲקַח אֵת הַפֶּל
וְאֶהְיָה
אִישׁ עֹשֵׂיר!

מתוך הכוכבים הם הילדים
של הירח
מאת יהונתן גפן
איירה נורית גפן-בצר
דביר 1974 (כנרת 2015)

מתוך אני אוהב לצייר
מאת מירה מאיר
צייר נחום גוטמן
ספרית פועלים 1972

מתוך חרצן בפה
מאת נורית זרחי
צייר גלי הוס
מסדה 1971

נקודת המבט המשותפת לשלושת השירים היא של זו של דובר-ילד, המתאר בגוף ראשון את נהייתו-השתוקקותו לחפצים קטנים, לזוטות, שאף שהן חסרות ערך בעיני מבוגרים, יש להן תפקידי מפתח בעלילותיהם - מציאותיות או דמיוניות - של ילדים. במסגרת הסמנטית שהשירים ממוקמים בה מופיעים "פִּיס", "לְאָסֶף", "אוֹצְרוֹתַי", "מְחַבֵּיא", "מְתַחַת לְפָר", "יְקָר", "שְׁלֵא יִמְצְאוּ" ו"עֲשִיר"; בין האוצרות היורדים אל "מְתַחַת לְפָר" או "עֲמֵק עֲמֵק" בתוך "מְאָה פִּיסִים" אפשר למצוא נוצות (בשלושת השירים), צדפים וגולות (בשניים מהם); הנוצה כמייצגת המעוף והתפאורה השבטית-פראית, הצדפים כמייצגי הים וההרפתקאות שמעבר לו, והגולות כמייצגות הילדות והמשחק התחרותי.

שירה של נורית זרחי (נולדה ב-1941) מבליט, מלבד הצורך "...כְּלִי סוּף /...לְאָסֶף", את הזכות לשוויון מגדרי. בעוד האם מבחינה בטון פסקני בין המינים - "בֵּת זוּ בֵּת / וּבֵן זֶה בֵּן" - הדוברת-ילדה יודעת שגם אם תפסיד בקרב הזה סופה לנצח במערכה. היא מבטיחה לעצמה לא רק לאסוף "פְּתָקָאוֹת וְנוֹצוֹת וְבוֹלִים כְּלִי סוּף" - פריטים שבזמן פרסום השיר היו מזוהים יותר עם בנים - אלא גם ללבוש את הבגד הנכון לה, שיאפשר לה להגשים את תכניתה. גם הדובר-ילד של מירה מאיר (1932–2016) מתפאר במגוון מרתק של אוצרות, אבל אינו נדרש למאבק על אוטונומיה. הוא מספר על עצמו בטון מפויס ומונה בפירוט ארכני את מה שכבר אגר ואת תכניתו לסחר חליפין. פנייתו הנינוחה לנמען מעידה על הנאתו מן האוסף ועל הסיפוק שלו מהישגיו.

הדובר ילד בשירו של יהונתן גפן (נולד ב-1947) מתפאר גם הוא במגוון מרתק של פריטים, אבל אינו מוותר על ההזדמנות להיראות כבעל תחבולות מסתורי - "...מְשֶׁהוּ / שְׁהוּא בְּאֵמֶת יְקָר, / אֲנִי תְּכַף מְחַבֵּיא אוֹתוֹ / מְתַחַת לְפָר / [...] "רֵק אֶתְמוֹל, / כְּשֶׁלֵּא רָאוּ, / [...] / שְׁלֵא יִמְצְאוּ" - ומתכנן להפוך את המטמון - להון.

נירה לוי